

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Приета с решение на ФС на факултет
Общикономически, протокол № 02 /15.02.2022 г.

Adopted by the Faculty Council Decision of Faculty of General
Economics protocol 02 /15.02.2022

Утвърдил:
Approved by:

.....
Декан – проф. д-р Маргарита Атанасова
Dean – Prof. Margarita Atanasova, PhD

УЧЕБНА ПРОГРАМА COURSE SYLLABUS

Учебна дисциплина <i>Course</i>	МЕТОДОЛОГИЯ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ <i>METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH</i>
Образователна и научна степен <i>Educational and Scientific Degree</i>	ОНС „Доктор“ <i>PhD</i>
Статут на дисциплината <i>Course Category</i>	Избираема (блок А) <i>Optional (block A)</i>
Област на висше образование <i>Area of Study</i>	3. Социални, стопански и правни науки <i>3. Social, Economic and Law Sciences</i>
Факултет <i>Faculty</i>	Общикономически <i>Faculty of General Economics</i>
Катедра <i>Department</i>	Политическа икономика <i>Political Economy</i>
Аудиторна заетост <i>Academic Hours</i>	30 ч.
Извънаудиторна заетост <i>Extracurricular Academic Hours</i>	220 ч.
Кредити <i>Credits</i>	10 ECTS
Титуляри <i>Lecturers</i>	Проф.д.н. Венцеслав Кулов <i>Prof. Ventseslav Kulov, DSc</i> Проф.д.н. Пенчо Пенчев <i>Prof. Pencho Penchev, DSc</i> Доц. д-р Ивайло Беев <i>Assoc. Prof. Ivaylo Beev, PhD</i>

1. АНОТАЦИЯ / COURSE DESCRIPTION

Описание на съдържанието:

В рамките на хорариума от 30 часа курсът запознава докторантите с основни понятия на научната методология (наука в широк и тесен смисъл, научна теория, научно обяснение, емпирична теория) и с три важни методологични проблема: за индукцията, за демокрацията (между науката и псевдонауката) и за прогреса в науката. Този кръг от схващания и проблеми се обсъжда във връзка с възгледите на видни методолози на науката. Между тях се открояват три имена: Карл Попър, Томас Кун и Имре Лакатош. Специално внимание е отделено на някои типични за социалните науки методологични проблеми и грешки, както и на практическото прилагане на тези теоретични положения.

Курсът преследва две взаимосвързани цели:

- 1) да формира у докторантите адекватна представа за научната методология;
- 2) да подпомогне работата им върху избраната от тях дисертационна тема.

Тази целева ориентация на курса предопределя неговата структура.

Within 30 tuition hours the course familiarizes the PhD students with basic concepts of scientific methodology (science in the broad and narrow sense, scientific theory, scientific explanation, empirical theory) and with three important methodological problems: about induction, about demarcation (between science and pseudoscience) and about progress in science. The concepts and problems are discussed with regard to the views of prominent methodologists. Three names are standing out among them: Karl Popper, Thomas Kuhn and Imre Lakatos. Special attention is devoted to some methodological problems and fallacies which are typical of social sciences as well as to the practical application of these theoretical principles.

The course pursues two interlinked goals:

- 1) *to shape up an adequate understanding of scientific methodology with PhD students*
- 2) *to assist their work on the dissertation thesis they have chosen.*

This goal orientation of the course predetermines its structure.

2. СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENT

№	ТЕМА / TOPIC
1.	МЕТОДОЛОГИЯ НА НАУКАТА – ПЪРВОНАЧАЛНО РАЗБИРАНЕ И НЕГОВАТА СЪВРЕМЕННА МОДИФИКАЦИЯ. <i>METHODOLOGY OF SCIENCE – INITIAL UNDERSTANDING AND ITS CONTEMPORARY MODIFICATION.</i> - Методологията като теория за универсалния научен метод. Съвременното разбиране за методологията. Научната методология, логиката и философията на науката. - <i>Methodology as a theory of the universal scientific method. The contemporary understanding of methodology. Scientific methodology, logic and philosophy of science.</i>

2.	<p>ЗА НАУКАТА В ШИРОК И ТЕСЕН СМИСЪЛ НА ДУМАТА. КЛАСИФИКАЦИЯ НА НАУКИТЕ. ABOUT SCIENCE IN THE BROAD AND NARROW SENSE OF THE WORD. CLASSIFICATION OF SCIENCES.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Широкото понятие за наука – „смътна” идея, която не подлежи на дефиниране. Исторически подход към въпроса за предмета на отделните науки. Деление на науките според метода на познание. Обяснителните науки и проблемът за демаркацията. - <i>The broad concept of science – a “vague” idea which cannot be the subject of definition. The historical approach to the issue of the subject of individual sciences. The division of sciences according to the method of knowledge. Explanatory sciences and the problem of demarcation.</i>
3.	<p>ЗА НАУЧНАТА ТЕОРИЯ. ОСОБЕНОСТ НА ТЕОРЕТИЧНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ И ТЯХНАТА ВРЪЗКА. ABOUT SCIENTIFIC THEORY. THE SPECIFICITY OF THEORETICAL STATEMENTS AND THEIR RELATIONSHIP.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Универсален характер на научните твърдения. Дедукция и дедуктивна теория. - <i>The universal character of scientific statements. Deduction and deductive theory.</i>
4.	<p>ЗА НАУЧНОТО ОБЯСНЕНИЕ. ABOUT THE SCIENTIFIC EXPLANATION.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Понятия за причинност. Ежедневно и научно обяснение. Проблемът за историческото обяснение. - <i>Concepts of causality. Ordinary and scientific explanation. The problem of historical explanation.</i>
5.	<p>ЗА ЕМПИРИЧНИТЕ ТЕОРИИ. ПРОБЛЕМЪТ ЗА ИНДУКЦИЯТА. ABOUT EMPIRICAL THEORIES. THE PROBLEM OF INDUCTION.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бейкъновата каузална индукция и два начина за нейната интерпретация. Как трябва да разбираме емпиричната теория? - <i>Bacon’s causal induction and two ways of its interpretation. How shall we understand empirical theory?</i>
6.	<p>ПРОБЛЕМЪТ ЗА ЕМПИРИЧНАТА КРИТИКА НА ТЕОРИИТЕ. НАУКА И ПСЕВДОНАУКА. THE PROBLEM OF EMPIRICAL CRITICISM OF THEORIES. SCIENCE AND PSEUDOSCIENCE.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Верификационизъм и фалшификационизъм. Карл Попър за правилата на научната игра. Оценка на методологическата концепция на Карл Попър. - <i>Verificationism and falsificationism. Karl Popper on the rules of scientific game. Assessment of Karl Popper’s methodological concept.</i>
7.	<p>НАУКА И ИСТИНА: ЗА ПРОГРЕСА В НАУКАТА. SCIENCE AND TRUTH: ABOUT THE PROGRESS IN SCIENCE.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знанието в традиционния смисъл на думата. Логическа критика на традиционното разбиране за прогреса в науката. - <i>Knowledge in the traditional sense of the word. Logical criticism of the traditional understanding of progress in science.</i>
8.	<p>МЕТОДОЛОГИЯ НА НАУЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ И НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОГРАМИ METHODOLOGY OF RESEARCH AND SCIENTIFIC RESEARCH PROGRAMS</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Разработване на методиката на научното изследване. Формулиране на изследователския проблем. Работни хипотези. Вероятност за постигане на нови научни и практически резултати. Структура на научните революции: Томас Кун. Фалсификация и методология на научните изследователски програми: Имре Лакатош. - <i>Working out the methods to do research. Formulating a scientific problem. Working hypotheses. Likelihood of achieving a scientific and practical contribution. Structure of scientific revolutions: Thomas Kuhn. Falsification and Methodology of Scientific Research Programs: Imre Lakatos.</i>
9.	<p>ЗНАЧЕНИЕ И ПРАКТИЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ОСНОВНИ НАУЧНИ ПРИНЦИПИ В СОЦИАЛНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ. SIGNIFICANCE AND PRACTICAL APPLICATION OF BASIC SCIENTIFIC PRINCIPLES IN SOCIAL SCIENCES.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разнообразните модели и подходи за разрешаване на изследователски въпроси; не всяка взаимна връзка е причинна (correlation is not causation); при равни други условия (ceteris paribus); комплексност на социалните явления и недостатъците на монокаузалното обяснение; възможност за репликация на резултатите; кризата на репликацията. - <i>Diversity of models and approaches for solving research questions; correlation is not causation; other things being equal (ceteris paribus); complexity of social phenomena and lack of monocausal explanation; ability to replicate the results of an experiment; the replication crisis.</i>
10.	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА МЕТОДОЛОГИЯ В ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ИЗЯВЕНИ УЧЕНИ ОТ СОЦИАЛНИТЕ НАУКИ. APPLICATION OF RESEARCH METHODOLOGY IN THE PUBLICATIONS OF OUTSTANDING RESEARCHERS IN SOCIAL SCIENCES.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Под формата на дискусия на докторантите се представят характеристики на статии, в които са приложени основни научни принципи. Дискутират се статии на Milton Friedman, Kenneth J. Arrow, Oliver E. Williamson, George Stigler, Ronald Coase, Paul Romer, Esther Duflo и др. - <i>A discussion on the main methodological principles and ideas in the papers of leading economists and social scientists: Milton Friedman, Kenneth J. Arrow, George Stigler, Oliver E. Williamson, Ronald Coase, Paul Romer, Esther Duflo etc.</i>

3. САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА / INDIVIDUAL COURSE PREPARATION

Самостоятелната работа на докторанта се основава на творческото усвояване на знанията по учебната дисциплина. Очакването е да представи основанията за избор на проблем и тема на дисертационното изследване или част от него, да разработи системата за информационно осигуряване, да очертае целите, обекта, предмета и авторската хипотеза на изследването, да направи избор на методите за научното изследване, да изложи логическата структура и работната структура на дисертационния труд.

The individual preparation of the PhD student is based on understanding the concepts studied during the lectures and applying them in practice during the exam. During the exam, the students are expected to present their motivation to pursue the research question they address, to present the topic of their research, and a research sample, to develop a system of information sources, and to formulate the goals, the object and the subject of research, and the

main hypothesis of their work. In addition, the students are expected to present their methods, the logical structure of the dissertation, and the current working structure of the dissertation.

4. ОЦЕНЯВАНЕ / ASSESSMENT

Оценката се поставя въз основа на самостоятелната писмена работа (т. 3), която включва представяне на кратка писмена разработка по посочените проблеми. Минималната оценка за успешно приключване на обучението е „Добър (4)“. Съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити, съпоставимостта на оценките е следната:

Отличен /6/	Много добър /5/	Добър /4/	Среден /3/		Слаб /2/	
A	B	C	D	E	FX	F
Присъждат се 10 кредита			Не се присъждат кредити			

The final grade is based on a short term paper, which includes the presentation discussion of the topics mentioned in Section 3. The final grade is determined after a written exam. The final grade is based on a six-point scale, in which the lowest grade for successful completion of the course is Good (4). Converted to the ECTS grading scale, the grades are as follows:

Excellent /6/	Very Good /5/	Good /4/	Average /3/		Poor /2/	
A	B	C	D	E	FX	F
The corresponding number of ECTS credit points is being allocated (10 credits are awarded)			No ECTS credit points are being allocated			

5. ДОКТОРАНТСКА ЗАЕТОСТ / DOCTORAL ACTIVITIES

Вид на занятията/заетостта Type of classes/employment	Аудиторна заетост * Lectures	Извънаудиторна заетост Extracurricular Activity	Общо Total
1. Лекции Lectures	30		30
2. Проучване на литературни източници Study of specialized literature		90	90
3. Разработване на индивидуално задание Preparation of individual assignment		50	50
4. Самостоятелна подготовка Individual study/preparation for exam		80	80
5. Други: Others forms:	0		0
Общо/ Total	30	220	250

6. ЛИТЕРАТУРА / LITERATURE

A. ОСНОВНА / MAIN

- Кулов, В., Лекции по логика. София, 2008
- Кулов, В., Проблеми на научната методология в светлината на възгледите на Карл Попър, София, 2005 г.
- Кулов, В. Лекции по философия. (Второ допълнено и преработено издание), ИК на УНСС, София, 2014.
- Кун, Т., Структура на научните революции, „Изток – Запад”, София, 2016.
- Лакатош, И., Доказателства и опровержения, „Наука и изкуство”, София, 1983.
- Попър, К., Нищетата на историцизма, РИВА, София, 2000 г.

7. Попър, К. Логика на социалните науки, В: Карл Попър, В търсене на по-добър свят (Лекции и есета от трийсет години), „Калъс и Космополит”, София, 2003.
8. Попър, К. Логика и еволюция на научната теория, В: Карл Попър, Целият живот е решаване на проблеми, „Калъс и Космополит”, София, 2005 г
9. Popper, K., “The Logic of Scientific Discovery”, Routledge, London and New York, 1995.
10. Пенчев, П., За същността и смисъла на стопанската история. Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания, т. II, 2017.
11. Пенчев, П., Икономическата теория като неизбежен контекст на стопанскоисторическите изследвания, Годишник на УНСС, 2015.
12. Пенчев, П., Как се пише успешна научна публикация. В: Сборник с доклади от Четиринадесета Международна Научна Конференция на Младите учени, 23 ноември 2018 г., УНСС, София.
13. Arrow, K., Economic Theory and the Hypothesis of Rationality. In: J. Eatwell et al. (eds.), Utility and Probability © Palgrave Macmillan, a division of Macmillan Publishers Limited 1990.
14. Blaug, M., The Methodology of Economics or How Economists Explain. Cambridge University Press, 2009 2nd Edition.
15. Coase, R., The Nature of the Firm, In: *Economica*, November 1937, <https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.1937.tb00002.x>
16. Duflo, E., The Economist as a Plumber. In: <http://www.nber.org/papers/w23213>
17. Friedman, Milton, The Methodology of Positive Economics. In: *Essays in Positive Economics*. University of Chicago Press, 1966.
18. Rodrik, D., *Economics Rules. Why Economics Works, When it Fails, and How to Tell the Difference*. Oxford University Press, 2015.
19. Romer, P., The Trouble with Macroeconomics. <https://paulromer.net/trouble-with-macroeconomics-update/WP-Trouble.pdf>
20. Stigler, George J. “Economics: The Imperial Science?” *The Scandinavian Journal of Economics*, vol. 86, no. 3, [Wiley, *The Scandinavian Journal of Economics*], 1984, pp. 301–13, <https://doi.org/10.2307/3439864>.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА / ADDITIONAL

1. Беев, И., Икономическа теория за конституцията. Англо-американската школа. Сп. „Икономическа мисъл“, 2017, кн. 3
2. Беев, И., Икономическа теория за конституцията. Ордолибералната школа. Сп. „Икономическа мисъл“, 2017, кн. 4
3. Кулов, В., Възгледите на Карл Попър за ролята и значението на дефинициите – опит за оценка, сп. „Философски алтернативи”, кн.1/2007, с. 26 – 39.
4. Кулов, В., Карл Попър и теорията за обективната истина, сп. „Философски алтернативи”, кн. 4/2009, с. 29 – 114.
5. Стефанов, А., Знание, наука, псевдонаука, „Парадигма”, София, 2007.
6. Файерабанд, П., Против метода, „Наука и изкуство”, София, 1996.
7. Философия на науката. Антология. Лик, София, 1999.
8. Янакиев, К., Философия на науката. Въведение. Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2014.
9. Boland, L., *The Methodology of Economic Model Building. Methodology after Samuelson*. Routledge, UK, 2014
10. Cappelen, H., Gendler, T., and J. Hawthorne, *The Oxford Handbook of Philosophical Methodology*. Oxford University Press, UK, 2016
11. Castle, J. and N. Shephard, *The Methodology and Practice of Econometrics*. Oxford University Press, UK, 2015.
12. Fréchette, G., and A. Schotter, *Handbook of Experimental Economic Methodology*. Oxford University Press, UK, 2015.

13. Lakatos, I., The Methodology of Scientific Research Programmes, In: Criticism and the Growth of Knowledge, ed. By Imre Lakatos & Alan Musgrave, Cambridge University Press, 1970.
14. Maas, H. (2014). Economic Methodology. A Historical Introduction. Routledge, UK
15. Newton-Smith, W.H., The Rationality of Science, Routledge, London and New York, 1994.
16. Popper, K., Conjectures and Refutations. (The Growth of Scientific Knowledge), Routledge, London, 1995.
17. Ylikoski, P. and N. Aydinonat (2014). Understanding with theoretical models, Journal of Economic Methodology, 21:1, 19-36, DOI: 10.1080/1350178X.2014.886470

Учебната програма е приета на заседание на катедра „Политическа икономика“ от 08.02.2022 г. (Протокол № 01).

The course syllabus is approved by the Department Council of „Political Economy” on 08.02.2022 (Record № 01).

Автор	Проф. д.н. Венцеслав Кулов Проф. д.н. Пенчо Пенчев Доц. д-р Ивайло Беев
<i>Lecturer</i>	Prof. Ventseslav Kulov, DSc Prof. Pencho Penchev, DSc Assoc. Prof. Ivaylo Beev, PhD
Ръководител катедра:	Проф. дн П. Пенчев
<i>Head of Department</i>	Prof. P. Penchev, DSc
Декан:	Проф. д-р Маргарита Атанасова
<i>Dean</i>	Assoc. Prof. Margarita Atanasova, PhD